

HUISNAMEN V

Blikken in het nabije en verre verleden

Hans de Groot

In voorgaande nummers van *De Biltse Grift* vertelde ik het een en ander over huisnamen in ons dorp. Een aantal van deze verhalen blijkt echter niet helemaal uitverteld te zijn. Het vervolg wil ik u niet onthouden.

In nummer 23 verhaalde ik over de oorsprong van de naam *LA GRANGE* van het huis Obrechtlaan 59. Nadien ontving ik van de conservator van de Familiestichting Antoine du Pui de afdruk van een oud glasnegatief. Hierop is goed te zien op welke plaats en met welke belettering *LA GRANGE* vroeger op het huis heeft gestaan. De huidige bewoner heeft toegezegd aan de hand van deze fotografische aanwijzing de huisnaam weer op zijn oude plekje te laten terugkeren.

Dat een meisjesnaam op een gevel niet altijd de naam van een meisje hoeft te zijn, bleek al bij de huisnaam *G.U.N.D.A.* (**G**un **U**w **N**aas-**t**e **D**e **A**rbeid) op Spoorlaan 25. Hierover vertelde ik in nummer 22 van dit blad. Helaas heeft kortelings deze huisnaam de schilderbeurt van het huis niet mogen overleven. Maar gelukkig blijkt 'Gunda' ons schone dorp nog niet verlaten te hebben, want kort geleden verscheen ze weer in gotische letters op de gevel van Leyenseweg 39. Opnieuw niet als meisjesnaam bedoeld, maar nu met

de betekenis **Gezellige Uurtjes Na De Arbeid**. Onlangs hoorde ik van een vroegere dorpsinwonster, dat enkele tientallen jaren geleden de huisnaam *G.U.N.D.A.* ook op de gevel van Utrechtseweg 348 heeft gestaan en met dezelfde betekenis als thans op Leyenseweg 39. Een soort kruisbestuiving?

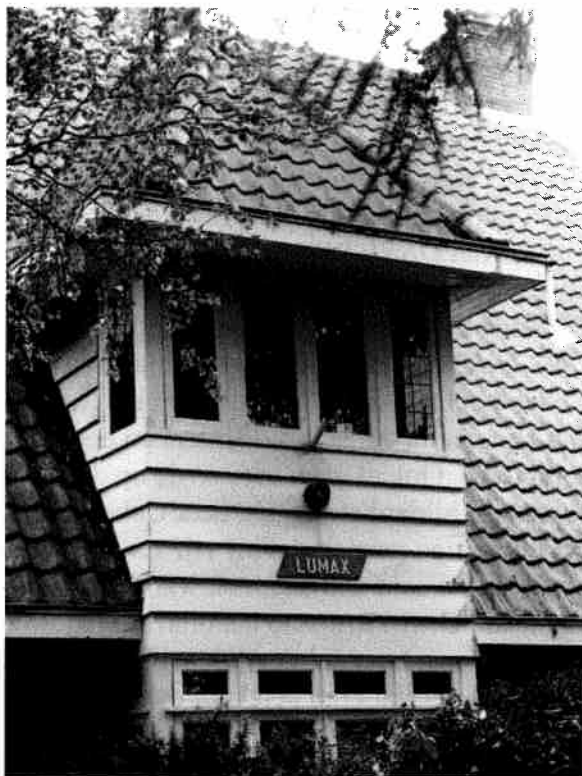
De huisnaam *P.A.U.L.A.* die brandstoffehandelaar Bos lang geleden op zijn huis Hesenweg 195 liet aanbrengen, was ook niet gewijd aan een van zijn vrouwelijke gezinsleden. Het bleek een lofzang te zijn op het product, waarmee hij voor zijn gezin de kost verdiende, namelijk op **Prima Antraciet Uit Limburgse Aarde**.

Zelden gebeurt het, dat een bestaande huisnaam in de loop van de tijd wordt aangevuld. Toch gebeurde dit met de naam op het huis Julianalaan 170, dat omstreeks 1920 werd gebouwd. Hoogstwaarschijnlijk was de gezinssamenstelling van de eerste bewoner de aanleiding om het huis de naam *ONS TRIO* mee te geven. Het gezin van de volgende eigenaar, Arie Smit, telde echter vier kinderen. Toch had Arie Smit kennelijk een binding met deze huisnaam, want toen hij in 1947 het huis verhuurde aan Tiemen Smit stond in het huurcontract opgenomen het beding, dat *ONS TRIO* op de gevel moest blijven staan. De huurder had namelijk vier kinderen en daarmee spoorde de huisnaam *ONS TRIO* niet zo best. Ernst Benjamin Cohen kocht in 1954 het huis ter huisvesting van zijn gezin, dat zeven dochters en een zoon telde. Ook al geen trio, zoals op de gevel geschilderd stond. De heer Cohen had het onprettige gevoel, dat hij vijf van zijn kinderen onrecht zou aandoen wanneer hij de huisnaam *ONS TRIO* zou handhaven. Hij herinnerde zich echter de oude wijsheid 'Een huisnaam verwijderen betekent ongeluk'. Een groot dilemma. Het inspireerde hem tot het creatieve compromis *ONS TRIO EN DE*

REST. Jammer genoeg zullen wij niet lang meer van deze bijzondere huisnaam kunnen genieten. Binnen niet al te lange tijd zal het huis plaats moeten maken voor nieuwbouw. Misschien is er wel een lezer geïnteresseerd in het overnemen van deze huisnaam. Wie weet ?

Een bijzondere ontdekking deed ik op de Dr. Julius Röntgenlaan nummer 36: een op een houten gevelpaneel geschilderde huisnaam, die al zestig jaar lang alle schilderbeurten van het huis overleefde. Bij een recente opknabbeurt werd de huisnaam *LUMAX* in het oorspronkelijke lettertype overgenomen

op een houten bordje, dat weer netjes op hetzelfde paneel is aangebracht. Maar hoe kwam het huis nu aan deze 'lichtende' naam? Van een oud inwoner van Bilthoven, die in de dertiger jaren op de Dr. Julius Röntgenlaan woonde, hoorde ik het volgende verhaal. Het huis werd bewoond door een joods gezin, de familie Slager. Het gezinshoofd wandelde elke ochtend naar het station om de trein te nemen naar zijn werkgever, de 'licht' fabrikant Philips. Wel een bijzondere werknemer, die zijn huisnaam *LUMAX* (licht) opdraagt aan zijn werkgever. En sindsdien is jaar na jaar in de huisnaam *LUMAX* het licht dag en nacht op de gevel van dit huis blijven 'branden'.

Op Ruysdaellaan 19 trof ik nog een geschilderde huisnaam aan die de jaren heeft getrotseerd. Toen het huis in 1933 voor de familie Jansen gebouwd werd, wilde het gezinshoofd alle gezinsleden vereeuwigen in de huisnaam. De namen van de ouders, Frederik en Cornelia, werden samengevoegd tot *Frecor* en die van de dochters, Francien en Carolien, tot *Francar*. Nog steeds wordt het huis bewoond door een van deze dochters met haar echtgenoot, reden genoeg om de huisnaam *FRECOR FRANCAR* op de gevel te laten staan.

In dezelfde omgeving was mij al heel lang geleden de raadselachtige huisnaam *MACHAVIE* opgevallen, die op een bijzonder tegeltableau hoog in de gevel van het huis op Ruysdaelplein 5 is ingemetseld. Dat een op deze manier aangebrachte huisnaam sinds de twintiger jaren is blijven bestaan, is dan ook niet zo verwonderlijk. De eerste bewoner van dit huis was ir. G. Burger, die ruimschoots zijn sporen in het spoorwegbedrijf verdiend heeft. Voordat hij in dienst trad bij onze Nederlandse Spoorwegen was hij jaren betrokken geweest bij de spoorwegbouw in Zuid-Afrika. In die tijd leerde hij het stamhoofd Machavie kennen, een contact dat uitgroeide tot een waardevolle vriendschap. Het verhaal gaat, dat de heer Burger tijdens zijn Zuid-Afrikaanse jaren ooit geveld werd door een zware ziekte. Het stamhoofd Machavie kwam zijn vriend te hulp en dankzij de door hem verstrekte medicijnen overwon de patiënt zijn ziekte. In de naamgeving *MACHAVIE* op zijn Bilthovense woning blijkt duidelijk de grote waardering voor deze waardevolle vriend in Zuid-Afrika. Ook in Zuid-Afrika is de herinnering aan dit stamhoofd levend gebleven in de naam van de Machavie Gold Mines.

Vroeg in de jaren dertig las de toenmalige bewoner van het huis Gregoriuslaan 15 de middeleeuwse boerenroman *De rampzalige kaproen*, naverteld door Stijn Streuvels. Deze verhaalt van de lotgevallen van een pachterszoon, die een schitterende muts, een kaproen, ten geschenke krijgt. Al lezend en de illustraties van Charles Eijck bekijkend wordt het de

lezer steeds duidelijker, dat de beschreven kaproen wel een heel sterke overeenkomst vertoont met de vorm van het dak van zijn huis. Heel toepasselijk prijkt trots de huisnaam *ONDER DE KAPROEN* op de gevel.

In 1974 werd het huis betrokken door een emeritus-pastoor, die *ONDER DE KAPROEN* verving door de nieuwe naam *PASTORALE*. Waarlijk een passende naam voor de woning van een rustend zielenherder. Toch ben ik *ONDER DE KAPROEN* altijd blijven missen, want het stond op mijn eigen geboortehuis.

Het andere huis onder hetzelfde dak, Gregoriuslaan 17, kreeg kort na de bouw in de twintiger jaren de naam *OATMÖSKEN*. Hiermee drukte de bewoner, het hoofd van de Theresia van Lisieux-school, de heer G.J. Huls, verbondenheid uit met zijn geboorteplaats Ootmarsum. Sinds het eind van de zestiger jaren is de gevel naamloos gebleven, doch sinds kort is deze getooid met de huisnaam *DE HEI-BLOEM*. Het huizenblok Gregoriuslaan 15 en 17 werd in 1925/1926 gebouwd naar ontwerp van Herman Kroes, de architect van de kerk van Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand en van de Theresia van Lisieux-school. De woningen dienden oorspronkelijk voor huisvesting van onderwijzend personeel van de school.

Heeft u ooit gezien in welke fraaie uitvoering de huisnaam *SEKKENAES* op de gevel van het huis 1e Brandenburgerweg 30 is aangebracht?. In 1990 smeedde kunstsmed Rein Tuppe uit Soest de in schrijffletters uitgevoerde huisnaam *SEKKENAES*, het volgende jaar de bijbehorende ornamenten, het fluitschip met op de achterstevan de Noorse vlag en de zee-meeuw. Deze huisnaam, stammende uit de familiehistorie van de bewoner was een dubbel verjaarsgeschenk van zijn echtgenote. De historie van deze huisnaam begint in 1740 op het eiland Sekken in de Romsdahlfjord in Noorwegen. De op dit eiland gelegen hoeve met de naam Sekkenes wordt in dat jaar gekocht door Sivert Anderson Misfjord. Naar Noorse traditie neemt hij echter de naam van de hoeve aan als familienaam, zodat hij vanaf dat moment als Sivert Anderson Sekkenes door het leven gaat. Een van zijn kleinzons, William Main Sivertsen, verlaat op zestienjarige leeftijd zijn ouderlijk huis in Molden in de Romsdahlfjord. Hij verschijnt pas weer in de geschiedenis wanneer hij in 1814 op een

Engelse transportbrik met soldaten voor de kust bij Petten bij zware storm in grote moeilijkheden komt. De kapitein van het schip durfde geen haven binnen te lopen uit angst geconfisqueerd te worden door Napoleontische soldaten. Gelukkig werden alle opvarenden door een reddingboot veilig aan land gebracht. Eenmaal aan land blijft William Main het dorp Petten verder als zijn thuisbasis beschouwen. Hij trouwt er met het Pettense meisje Maartje Swaaf en samen leggen ze de basis voor het Hollandse geslacht Siewertsen. En een van de nazaten van William Main is thans de gelukkige bezitter van de fraaie huisnaam *SEKKENAES*. De familiegeschiedenis vermeldt helaas niet waarom de naam Sekkenes in de loop der jaren is veranderd in Sekkenes.

HUIZE HENRIËTTE was de oorspronkelijke naam van het huis Paltzerweg 53. Een vondst van de bouwer, die dit huis indertijd voor een van zijn dochters liet bouwen. Elders op de Paltzerweg bouwde hij voor z'n tweede dochter ook een woning, die mogelijk ooit gesierd is geweest met een huisnaam *HUIZE* Zo'n tien jaar geleden was de naam *HUIZE HENRIËTTE* dusdanig verweerd geraakt, dat de bewoners moesten beslissen over de keus tussen de oude huisnaam opknappen en een nieuwe naam bedenken. De keus viel op het laatste. Een brainstorm met een aantal vrienden leidde tot de nieuwe huisnaam *HATHOR*, de Egyptische godin die vruchtbaarheid en voorspoed symboliseert. De tweede betekenis van deze huisnaam is 'Huis van Licht', de vertaling van het Egyptische Ha Thor. Een van de aan de brainstorm deelnemende vrienden was zo enthousiast over deze naam, dat hij per omgaande zorgde voor het nieuwe huisnaambordje, dat het huis weer een nieuw gezicht heeft gegeven.

Wie denkt er niet aan Heer Bommel en zijn kleine vriend Tom Poes bij het zien van de huisnaam *BOMMELSTEYN* op het huis Rubenslaan 40 B ? Heel logisch, maar toch slaat deze gedachte de plank aardig mis. In het gemeentearchief te Utrecht wordt veel onderzoek gedaan naar de historie van te restaureren oude panden in de stad om tot een zo verantwoord mogelijke restauratie te komen. Daarbij behoort een speurtocht naar de oorspronkelijke huisnaam van het pand. Mevrouw van Bommel was al jaren betrokken bij dit soort onderzoeken, toen zij en haar man in het begin van de jaren tachtig besloten een huis te laten bouwen aan de Rubenslaan. Wanneer je zo lang geconfronteerd bent geweest met historische namen van panden, dan kun je een nieuwe eigen woning niet naamloos laten staan, vonden ze. En terecht. Sindsdien draagt het huis van de Bommels de gezellige naam *BOMMELSTEYN*.

Waar een huisnaam al niet toe kan leiden, merkten de bewoners van het huis Juliana-laan 172 jaren geleden. Waarschijnlijk heeft dit huis bij de bouw in 1921 de naam *ONDERDAK* in een gevelsteen meegekregen. In 1951 kreeg de familie Heystek het huis toegewezen en was daar dolgelukkig mee, hoe verwaarloosd en hoe beperkt in ruimte het ook was. Toen zij het een aantal jaren later konden kopen werd er een verdieping opgebouwd. Bij deze verbouwing is de huisnaam *ONDERDAK* gelukkig behouden gebleven. Op een zekere natte en winderige herfstavond werd er aan de voordeur gebeld. In het vochtige duister stond een zwerver op de stoep. Wijzend op de huisnaam *ONDERDAK* vond hij, dat dit onderdak ook voor hem gold en wilde hij naar binnen stappen. Het heeft de bewoners veel moeite gekost hem duidelijk te maken, dat deze huisnaam niet bedoeld was als uitnodiging aan iedereen om zomaar binnen te komen.

Bronnen:

- Familiearchief Antoine du Pui, ter beschikking gesteld door mejuffrouw G.M. du Pui te Leusden.
- Onderzoeksverslag *De stamvader van de familie Siewertsen: William Siewertsen 1794-1848*, welwillend ter lezing gegeven door de familie Siewertsen.
- Welwillend verstrekte informatie door vroegere of huidige bewoners en (oud)omwonenden.
- Archief Historische Kring d'Oude School betreffende Wegen, Bouwaanvragen en Huisnamen.
- Gemeentearchief De Bilt - Dossiers Bouwaanvragen arch.1.733.21.
- Gemeentearchief De Bilt - Dossiers Burgerlijke Stand.